

В.О. Жаров, Г.П. Добриніна

Державний департамент інтелектуальної власності, Київ

ВІЛЬНИЙ ДОСТУП ДО ПАТЕНТНО-ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ – ЗАПОРУКА ЕФЕКТИВНОГО СТВОРЕННЯ ОБ'ЄКТІВ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Суть патентно-інформаційного забезпечення полягає у здійсненні сукупності заходів, кінцевим результатом яких є створення сприятливих умов надійного та швидкого отримання споживачами (фізичними та юридичними особами) інформації щодо об'єктів права інтелектуальної власності (далі – ОПІВ), зокрема відомостей стосовно набуття ними правової охорони, а також характеру та обсягу прав заявників і володільців охоронних документів. Упорядковані (структуровані) за певними ознаками відомості, що створюються в ході виконання функ-

© В.О. ЖАРОВ, Г.П. ДОБРИНІНА, 2009

цій, покладених чинним законодавством на Державний департамент інтелектуальної власності (далі – Держдепартамент), та заклади, що входять до державної системи правової охорони інтелектуальної власності, складають патентно-інформаційні ресурси України.

Як свідчить міжнародна практика, кожне патентне відомство, надаючи доступ до патентно-інформаційних ресурсів, дотримується політики її розповсюдження, яка може бути різною у кожній країні. У матеріалах 12-ої сесії Постійного комітету Всесвітньої організації інтелектуальної власності з патентного права (Женева, 23–27 червня 2008 р.) йдеться про те, що

головне завдання патентних відомств має полягати у забезпеченні достовірної інформації, яка доступна у придатному для використання форматі. Зазначено також, що широке розповсюдження патентної інформації на національному та міжнародному рівнях може призвести до втрати контролю за цими процесами компетентним органом, який її створив. Політика щодо розповсюдження патентної інформації повинна брати до уваги можливість патентних відомств залишати за собою право на використання та перерозподіл створеної ними патентної інформації, зокрема право на отримання прибутку від її комерційного використання.

З урахуванням вищезазначеного склад та структура патентно-інформаційних ресурсів визначається їх призначенням та завданнями, що вирішуються на їх основі. Вирішення Держдепартаментом низки питань, пов'язаних із патентно-інформаційним забезпеченням, направлене на формування національних патентно-інформаційних ресурсів та успішне функціонування державної системи правової охорони інтелектуальної власності. Вирішення цих питань передбачає інформаційне забезпечення усіх суб'єктів:

- ✦ експертів — для забезпечення проведення якісної експертизи заявок на об'єкти права промислової власності;
- ✦ творців новітніх технологій — для виключення дублювання вже відомих рішень;
- ✦ патентоволодільців — для захисту своїх прав;
- ✦ підприємців — для прийняття рішень стосовно доцільності використання власних розробок або придбання ліцензій на необхідні їм розробки інших правовласників тощо.

До основних завдань необхідно, насамперед, віднести заходи, пов'язані із збиранням, аналітико-синтетичною обробкою, фіксацією, зберіганням, актуалізацією, пошуком, поширенням інформації стосовно правової охорони ОПВ, зокрема шляхом надання доступу до зазначеної інформації (в тому числі через мережу «Інтернет»). Сьогодні в Україні створено та функціонують дванадцять баз даних (далі — БД),

доступних через веб-портал Держдепартаменту (<http://www.sdip.gov.ua>) та веб-сайт Державного підприємства «Український інститут промислової власності» (<http://www.ukrpatent.org>) на безоплатній основі, які забезпечують основні інформаційні потреби як вітчизняних, так і зарубіжних споживачів патентної інформації. Однак відомості, що містяться в зазначених БД, не призначені для використання з комерційною метою. Коротко зупинимось на характеристиках цих БД.

СПЕЦІАЛІЗОВАНА БД «ВИНАХОДИ (КОРИСНІ МОДЕЛІ) В УКРАЇНІ»

Враховуючи побажання користувачів, від 01.06.2007 було забезпечено безоплатний доступ до цієї бази. В БД міститься інформація про бібліографічні дані, реферати, формули та описи до патентів. При цьому бібліографічні дані та реферат можуть бути представлені трьома мовами: українською, англійською та російською. Станом на 10.04.2009 р. зазначена БД вміщувала відомості про 91 200 патентів на винаходи і 40 586 патентів на корисні моделі, внесені до відповідних державних реєстрів з 1993 р. Актуалізація БД відбувається двічі на місяць.

БД КОЛЕКТИВНОГО КОРИСТУВАННЯ «ВІДОМОСТІ ПРО ЗАЯВКИ НА ВИНАХОДИ, ЯКІ ПРИЙНЯТІ ДО РОЗГЛЯДУ»

По закінченню 18 місяців від дати подання заявки на винахід (а якщо заявлено пріоритет, то від дати її пріоритету) в офіційному бюлетені «Промислова власність» публікуються відомості про заявку за умови, якщо вона не відкликана, не вважається відкликаною або за нею не прийнято рішення про відмову у видачі патенту. Ця БД містить бібліографічні дані у тому ж обсязі, що публікуються у відповідному розділі офіційного бюлетеня, та актуалізується двічі на місяць.

БД «ПЕРСПЕКТИВНІ ВИНАХОДИ УКРАЇНИ»

Зазначена БД підключена до мережі «Інтернет» у 2008 р. і має позитивно вплинути на ко-

мерційну реалізацію інноваційного потенціалу винахідників, інженерно-технічних працівників і науковців України та сприяти просуванню вітчизняних розробок на вітчизняний та зарубіжний ринки. Цей спеціалізований інформаційний ресурс, доступний як фахівцям, так і широкому загалу, сприятиме формуванню стабільного конкурентного середовища для бізнесу. Метою проекту є доведення до широкого загалу користувачів інформації про запатентовані в Україні перспективні винаходи у конкретних галузях діяльності, сприяння практичному використанню і просуванню на вітчизняний та світовий ринки винаходів, які з великою вірогідністю можуть успішно використовуватися (застосовуватися) у майбутньому. Розміщення відомостей про винахід у БД «Перспективні винаходи України» є безоплатним і виконується на підставі рішення Експертної ради з відбору перспективних винаходів, створеної при НАН України, яка займається експертизою інноваційних проектів.

БД «ЗАРЕЄСТРОВАНІ В УКРАЇНІ ЗНАКИ ДЛЯ ТОВАРІВ І ПОСЛУГ»

Станом на 10.04.2009 р. зазначена БД містила відомості про 105 872 свідоцтва на торговельні марки, внесені до відповідного державного реєстру з 1993 р. Актуалізація БД відбувається двічі на місяць. Безкоштовний доступ до БД було надано з 1 листопада 2008 р. Сьогодні питання щодо реєстрації прав на торговельні марки викликають велику зацікавленість як з боку потенційних заявників, так і з боку посередницьких структур. При цьому помилкове враження стосовно простоти та легкості здійснення якісного пошуку схожих позначень за пошуковим критерієм «ключові слова» призвело до використання зазначеної БД з комерційною метою деякими посередницькими структурами, які виконують некваліфіковані пошуки та своєю діяльністю шкодять заявникам. У зв'язку з цим прийнято рішення про оптимізацію критеріїв пошуку інформації щодо торговельних марок. Проте обсяг інформації, що міс-

тить зазначена БД, не змінився і вона є відкритою та доступною в повному обсязі, але через інший набір критеріїв пошуку. Зміна механізму проведення пошуку ніяк не зменшує обсяг інформації, накопиченої в БД, яка має використовуватися виключно в інформаційних цілях. Рішення комерційного характеру не повинні прийматися лише за результатами пошуку у БД «Зареєстровані в Україні знаки для товарів і послуг». ДП «Український інститут промислової власності» випускає акумулятивний оптичний диск DVD «Знаки для товарів і послуг, зареєстровані в Україні», що містить відомості про всі торговельні марки, права на які зареєстровано в Україні за період від січня 1993 р. до дати завершення поточної реєстрації. Диск оснащено потужною пошуковою системою, яка дає можливість користувачеві правильно формулювати запит, здійснювати такі види пошуку, як предметний (тематичний), іменний, нумераційний, за класами Міжнародної класифікації товарів і послуг для реєстрації знаків (Ніццька класифікація) та за категоріями Міжнародної класифікації зображувальних елементів знаків (Віденська класифікація), а також відображати знайдені документи на екрані комп'ютера та за потреби роздруковувати їх.

З питань придбання та для одержання додаткової інформації звертайтеся: тел./факс: (044) 494-05-80; E-Mail: G.Pajalnikov@ukrpatent.org.

БД «ВІДОМОСТІ ПРО МІЖНАРОДНУ РЕЄСТРАЦІЮ ЗНАКІВ, ЯКІ ОТРИМАЛИ ПРАВОВУ ОХОРОНУ В УКРАЇНІ»

Ця БД призначена для надання користувачам інформації про торговельні марки, які набули правову охорону в Україні відповідно до Мадридської угоди про міжнародну реєстрацію знаків та/або Протоколу до Мадридської угоди. Інформація щодо таких торговельних марок є важливою для прийняття рішення про подання заявки на реєстрацію прав на торговельну марку.

**БД «ВІДОМОСТІ ПРО ДОБРЕ ВІДОМІ ЗНАКИ
В УКРАЇНІ»**

Зазначена БД містить інформацію про торговельні марки, що визнані добре відомими в Україні в установленому порядку, та відомості про які опубліковано в офіційному бюлетені «Промислова власність», зокрема:

- ✦ дату, на яку торговельна марка стала добре відомою в Україні;
- ✦ ім'я або повне найменування правовласника;
- ✦ зображення торговельної марки.

**БД «ВІДОМОСТІ ПРО ЗНАКИ ДЛЯ ТОВАРІВ І ПОСЛУГ,
ДІЯ СВІДОЦТВ НА ЯКІ ПРИПИНЕНА
АБО СВІДОЦТВА НА ЯКІ ВИЗНАНО НЕДІЙСНИМИ»**

Ця БД введена в експлуатацію в 2005 р. Для зручності користування в БД реалізовано два режими: пошуку та перегляду. У режимі пошуку користувач може ввести пошуковий запит, який обробляється пошуковою системою, що забезпечує видачу відповідного результату. У режимі перегляду (за роками або за номерами) користувач може детально ознайомитися з усіма відібраними торговельними марками.

**ІНТЕРАКТИВНА БД «ПРОМИСЛОВІ ЗРАЗКИ,
ЗАРЕЄСТРОВАНІ В УКРАЇНІ»**

Від вересня 2004 р. БД «Промислові зразки, зареєстровані в Україні» введена в експлуатацію, підключена до мережі Інтернет, що забезпечує численним споживачам інформації оперативний інтерактивний доступ до одного з найвагоміших інформаційних ресурсів. БД містить таку інформацію: бібліографічні дані та зображення промислового зразка. Бібліографічні дані подаються українською, російською та англійською мовами. Від 01.06.2007 доступ до інтерактивної БД «Промислові зразки, зареєстровані в Україні» надається безкоштовно. Станом на 10.04.2009 р ця БД містила бібліографічні дані стосовно 18 770 патентів на промислові зразки, що внесені до державного реєстру з 1993 року. Актуалізація БД відбувається двічі на місяць.

**БД «ВІДОМОСТІ ПРО МІЖНАРОДНУ РЕЄСТРАЦІЮ
ПРОМИСЛОВИХ ЗРАЗКІВ, ЯКІ ОТРИМАЛИ
ПРАВОВУ ОХОРОНУ В УКРАЇНІ»**

Ця БД введена в експлуатацію у жовтні 2005 р. Вона містить, зокрема, бібліографічні дані та зображення промислових зразків, що представлені пронумерованими їх варіантами та видами. Відомості завантажуються до БД через мережу Інтернет із відповідного розділу веб-сайту ВОІВ, на якому розміщена електронна версія бюлетеня міжнародної реєстрації промислових зразків.

**АВТОМАТИЗОВАНА БД ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ УЄФА ТА ЇЇ КОМЕРЦІЙНИХ ПАРТНЕРІВ**

Дана БД містить перелік комерційних партнерів УЄФА (MasterCard, Coca-Cola, McDonalds, Adidas, JVC, Continental, Hyundai, canon, Castrol, Kia, Carlsberg) та інформацію стосовно:

- ✦ реєстрації свідоцтв України на знаки для товарів і послуг, власниками яких є УЄФА або комерційні партнери УЄФА;
- ✦ міжнародної реєстрації торговельних марок, власником яких є УЄФА;
- ✦ міжнародної реєстрації торговельних марок, які набули правової охорони в Україні та власниками яких є УЄФА або комерційні партнери УЄФА;
- ✦ реєстрації патентів України на промислові зразки, власниками яких є УЄФА або комерційні партнери УЄФА;
- ✦ реєстрації патентів України на винаходи (корисні моделі), власниками яких є УЄФА або комерційні партнери УЄФА.

**БД «ЕЛЕКТРОННА ВЕРСІЯ
АКУМУЛЯТИВНОГО ОФІЦІЙНОГО БЮЛЕТЕНЯ
“ПРОМИСЛОВА ВЛАСНІСТЬ”»**

У доступній через мережу Інтернет БД розміщуються ті ж відомості, що публікуються в офіційному бюлетені «Промислова власність» на паперовому носіїві. Інформація надається, починаючи з бюлетеня № 4 за 2006 р. Структура та склад відомостей у виданнях на паперовому та електронному носіях ідентичні. БД осна-

щена високопродуктивною пошуковою системою, що дозволяє проводити пошук за багатьма пошуковими критеріями стосовно всіх об'єктів права промислової власності. Для навігації по інформаційному масиву БД створено дерево-видну структуру, за допомогою якої легко отримати доступ до будь-якого розділу або підрозділу бюлетеня. Можна здійснити перегляд сповіщень та перейти до перегляду наведених у них документів. Доступ користувачів до БД безкоштовний.

**БД «ВІДОМОСТІ ПРО СУДОВІ РІШЕННЯ
ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ СПРАВ ЩОДО ОБ'ЄКТІВ
ПРОМИСЛОВОЇ ВЛАСНОСТІ»**

Зазначену БД введено в експлуатацію у вересні 2005 р. Вона містить структуровані відомості про рішення судів за результатами розгляду справ, які стосуються об'єктів права промислової власності. БД має потужний пошуковий механізм, за допомогою якого користувач має можливість здійснювати оперативний пошук за визначеними критеріями. Актуалізація БД здійснюється по мірі надходження відповідних судових рішень до Держдепартаменту та/або ДП «Український інститут промислової власності».

Крім зазначених БД станом на квітень 2009 р. безоплатний та вільний доступ забезпечено також і до **10-и інформаційно-довідкових систем** (далі — ІДС), що створені з метою розширення асортименту патентно-інформаційних послуг для задоволення потреб користувачів патентної інформації як в Україні, так і за кордоном, а саме:

- ✦ «Стан діловодства за заявками на винаходи і корисні моделі»;
- ✦ «Відомості про стан діловодства за заявками на знаки для товарів і послуг»;
- ✦ «Стан діловодства за заявками на промислові зразки в Україні».

Ці ІДС відображають поточний стан діловодства за заявками на об'єкти права промислової власності (винаходи, корисні моделі, торговельні марки, промислові зразки), що дає можли-

вість заявникам оперативно реагувати на рішення експерта та приймати відповідні рішення за заявками, значно заощаджувати час та кошти, а також уникати негативних наслідків, що настають у випадках несвоєчасного здійснення певних дій в процесі діловодства за заявками. Актуалізація цих ІДС відбувається постійно за допомогою відповідних процедур, що зберігаються на сервері.

Наступні ІДС:

- ✦ «Міжнародна класифікація товарів і послуг для реєстрації знаків (Ніццька класифікація). Дев'ята редакція. Друге, змінене, видання»;
- ✦ «Міжнародна класифікація зображувальних елементів знаків (Віденська класифікація). Шоста редакція»;
- ✦ «Міжнародна класифікація промислових зразків (Локарнська класифікація). Восьма редакція»;
- ✦ «Міжнародна класифікація промислових зразків» (Локарнська класифікація). Дев'ята редакція»;
- ✦ «Міжнародна патентна класифікація. Базовий рівень(2009). Українська версія (2009.01)».

Зазначені ІДС містять відомості, що відображені у відповідних міжнародних класифікаторах та являють собою електронні версії українського перекладу офіційного автентичного англomовного тексту, опублікованого Всесвітньою організацією інтелектуальної власності. Ці ІДС мають високоефективні пошукові системи, за допомогою яких користувачі мають можливість здійснювати оперативний пошук певних даних у класифікаторах.

Наступна група ІДС:

- ✦ «Відомості про патенти України на винаходи (корисні моделі), які визнані недійсними, та патенти, які втратили чинність»;
- ✦ «Відомості про патенти України на промислові зразки, які визнані недійсними, та патенти, які втратили чинність».

З метою інформування користувачів щодо можливостей доступу не тільки до національних патентно-інформаційних ресурсів, а й до

зарубіжної інформації, яка надається безоплатно через мережу Інтернет, ДП «Український інститут промислової власності» постійно актуалізує «Перелік адрес зарубіжних баз даних об'єктів промислової власності, до яких надається безоплатний доступ в Інтернеті», а також «Перелік науково-технічних баз даних та довідкових ресурсів, до яких надається безоплатний доступ в Інтернеті», які розміщено на веб-

порталі Держдепартаменту у розділі «Інформаційні ресурси».

З огляду на вищесказане можна зробити висновки, що за досить невеликий проміжок часу Держдепартаментом зроблено значні кроки для задоволення потреб користувачів — забезпечено вільний та безоплатний доступ до національних патентно-інформаційних ресурсів через мережу Інтернет.